

12.10.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**12 Ekim 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

12 Ekim 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun Kapsamında Alınacak Ücretlere İlişkin Yönetmelik
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/45)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2021-32/62)
- İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2021/8)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2021/45)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2021/46)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2021/47)
- Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 08/10/2021 Tarihli ve 2021/ÖİB-K-129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151 ve 152 Sayılı Kararları

KURUL KARARI

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 30/09/2021 Tarihli ve 9840 Sayılı Kararı

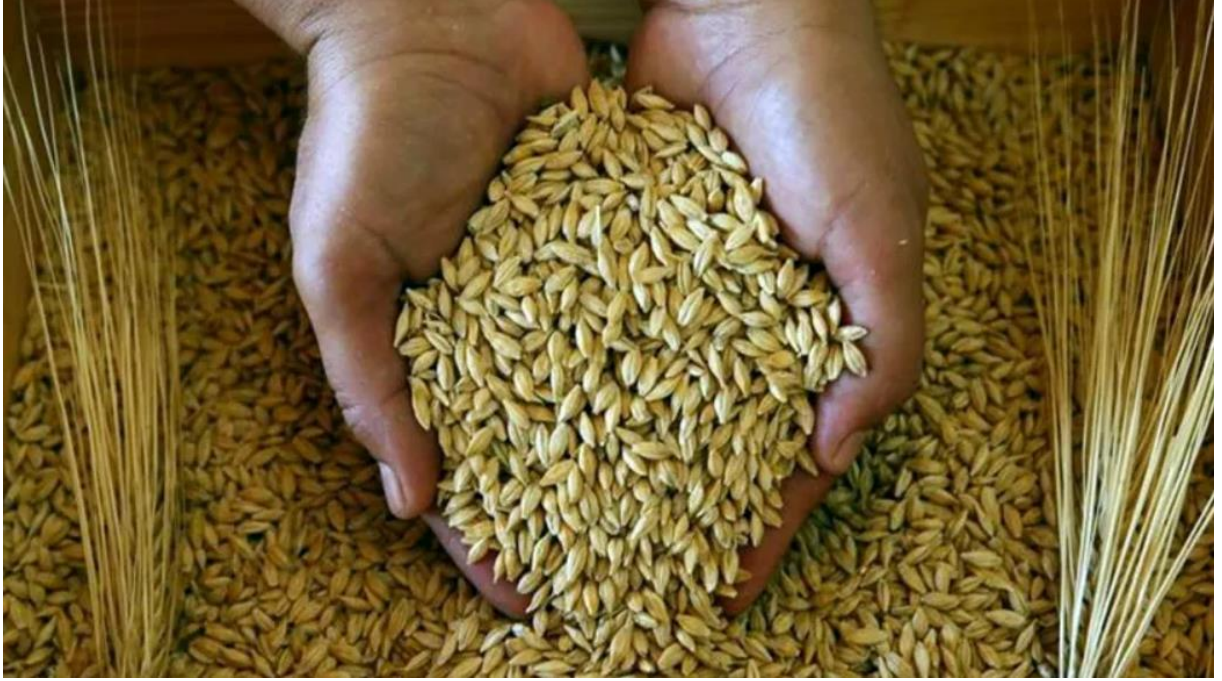
YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 7/9/2021 Tarihli ve 2017/22268 Başvuru Numaralı Kararı

310 bin tonluk arpa ithalatı tamamlandı

Toprak Mahsulleri Ofisi, 310 bin tonluk yemlik arpa ithalatı gerçekleştirdi.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), cuma günü tamamlanan ihaleyle 310 bin tonluk yemlik arpa ithalatı gerçekleştirdi

Ticaret kaynaklarından edinilen bilgiye göre alımlar ton başına 310 ile 321,40 dolar arasında değişti.

Gümrük vergisi sıfırlanmıştı

Eylül ayında hububat ve bakliyat ithalatında gümrük vergisi sıfırlanmıştı.

Karar buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır, mercimek, nohut ithalatına yönelik olup 31 Aralık'a kadar geçerli olacaktı.

Öte yandan TMO, eylül ayında 5'inci arpa ithalatını gerçekleştirmiş ve tonunun ortalama 300 dolardan ithal edileceğini duyurmuştu.

Toplanan inek sütü miktarı yıllık bazda arttı

Türkiye genelinde toplanan inek sütü miktarı 2021 yılı Ağustos ayında yıllık yüzde 0,3 artarak 823 bin tonu geçti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2021 yılı Ağustos ayına ilişkin süt ve süt ürünleri üretimi verilerini açıkladı.

Buna göre, toplanan inek sütü miktarı, ağustosta yıllık bazda yüzde 0,3 artarak 823 bin 463 tona yükseldi. Toplanan inek sütü miktarı, ocak-ağustos döneminde ise geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 2,1 arttı.

Ağustosta ticari süt işletmeleri tarafından toplanan inek sütü yağ oranı ortalama yüzde 3,5, protein oranı ise ortalama yüzde 3,2 olarak tespit edildi.

Ticari süt işletmeleri tarafından yapılan içme sütü üretimi, söz konusu ayda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 12 azalarak 104 bin 679 ton olarak gerçekleşti. Ocak-ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre içme sütü üretimi yüzde 6,2 azalarak 1 milyon 5 bin 205 ton oldu.

Yağsız süt tozu üretimi yüzde 30,5 arttı

Ağustosta geçen yılın aynı ayına göre ticari süt işletmeleri tarafından yapılan yoğurt üretimi yüzde 18 artarak 111 bin 441 ton olarak hesaplandı. Üretim, ocak-ağustos döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,9 artarak 754 bin 661 ton olarak gerçekleşti.

12.10.2021

Ağustosta geçen yılın aynı ayına göre, ayran üretimi yüzde 30,6, yağsız süt tozu üretimi yüzde 30,5, tereyağı üretimi yüzde 14, inek peyniri üretimi yüzde 0,9 artarken, tam yağlı süt tozu üretimi yüzde 1,4, kaymak üretimi yüzde 17,6, diğer peynirler (koyun, keçi, manda ve karışık sütlerden elde edilen peynir çeşitleri) yüzde 28,6, azaldı.

Ocak-ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yağsız süt tozu üretimi yüzde 23,9, ayran üretimi yüzde 15,1, tam yağlı süt tozu üretimi yüzde 15, diğer peynirler (koyun, keçi, manda ve karışık sütlerden elde edilen peynir çeşitleri) yüzde 7,2, kaymak üretimi yüzde 6,2, inek peyniri üretimi yüzde 1 artarken, tereyağı üretimi yüzde 1,4 geriledi.

Tavuk yumurtası üretimi ağustosta arttı

Tavuk yumurtası üretimi 2021 yılı Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,8 artarak 1,6 milyar adet oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2021 yılı Ağustos ayına ilişkin kümes hayvancılığı üretimi verilerini açıkladı. Buna göre, ağustosta 1 milyar 603 milyon 46 bin tavuk yumurtası üretildi. Üretim, geçen yıla kıyasla yüzde 0,8 yükseldi.

Türkiye'de ağustosta 109 milyon 59 bin tavuk kesildi. Kesilen tavuk sayısı Ağustos 2020'ye kıyasla yüzde 22 arttı.

Bu yılın ağustos ayında 192 bin 522 ton tavuk eti, 4 bin 779 ton hindi eti üretimi gerçekleştirildi.

Tavuk eti üretimi geçen yılın ağustos ayına kıyasla yüzde 22,9 artarken hindi eti üretimi yüzde 7,5 azaldı.

Ocak-ağustos döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre tavuk eti üretimi yüzde 0,6, yükselirken tavuk yumurtası üretimi yüzde 2,6, kesilen tavuk sayısı yüzde 1,7, hindi eti üretimi yüzde 20,6 geriledi.

Kimyasal gübre ihracı kayda bağlandı

Resmi Gazete'nin 12 Ekim 2021 tarihli sayısında gübre ihracı kayda bağlı ürünler listesine eklendi.

Ticaret Bakanlığının İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Ticaret Bakanlığı'nın kararına göre, bazı gübre çeşitlerinin ihracı kayda bağlı ürünler listesine eklendi.

Bu ürünler arasında, hayvansal ve bitkisel gübreler, azotlu mineral veya kimyasal gübreler, fosfatlı mineral gübreler, potaslı mineral gübreler ve bitki besin maddeleri olan azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler yer aldı.

Yem fiyatlarına yine zam geliyor! (Süt ve besi yemi kaç lira?)

Yem fiyatlarına yine zam geliyor. Geçen hafta gelen zammın ardından yem fiyatları bu hafta dolar kurunun rekor kırması ile en az 5 lira daha zamlanacağı belirtiliyor. Peki süt ve besi yemi kaç lira?

Yem fiyatları kaç lira? Süt üreticileri ve besiciler son günlerde bu soruların cevabını ararken, geçtiğimiz hafta yem fiyatlarına 5 ile 8 lira arasında zam gelmesine rağmen kurdaki artıştan dolayı bu haftada yine 5 lira daha zam bekleniyor. Yem fiyatlarına gelen her zam ülke hayvancılığını tehdit ediyor.

SÜT VE BESİ YEMİ KAÇ LİRA?

Tarımdan Haber adlı internet sitesinde yer alan habere göre geçen hafta tüm fabrikalar 5 ile 8 lira arasında tüm yemlere zam yaptı. Fabrika teslimi en düşük besi yemi 130 lira, en düşük süt yemi ise 140 lira oldu. Kurdaki yükselişten dolayı bu hafta en az 5 lira daha zam beklentisi var.

NAKLİYE VE BAYİ KARI İLE BİRLİKTE YEM FİYATLARI

Bu fiyatlara nakliye ve bayi karı dahil değil. Nakliye ve bayi karı peşin satışlarda en az 15 ile 20 lira arası değişiyor.

Zeytinyağına fahiş zam

Türkiye'nin zeytin ve zeytinyağı deposu olan Mersin'in Mut ilçesindeki fabrikalarda, sızma zeytinyağı fiyatları geçen yıl 22 lira iken, bu yıl 35 liraya oldu.

Ekonomideki her geçen günkü kötü gidişat ve yüksek enflasyon zeytinyağı da kapsadı. 2020 yılı kilosu 18 ila 22 lira arasında olan zeytinyağı fiyatları, bu yıl fahiş bir şekilde zamlandı. Şu anda ise zeytinyağının litresi 35 TL'den satılıyor.

ZAM MARKETLERE DE YANSIYOR

Fabrikadan zeytinyağı 35 TL'den satılırken, marketlerde ise bu fiyat 70 ila 90 TL'yi görüyor. Zeytinin elek numarasına göre 2 lira ila 8 lira arasında fiyat verilirken, zeytinyağının daha çok para etmesi sebebiyle üretici zeytinyağı çıkarmayı tercih ediyor.

ZEYTİNYAĞI FİYATLARI DA ARTTI

Mut Ziraat Odası Başkanı Hıdır Kar, geçen yıl zeytinyağı fiyatlarının 18 ile 22 lira arasında değişirken bu yıl dinglerinde 35 liradan satıldığına vurgu yaptı. Hıdır Kar, bu yıl zeytin rekoltesinin düşük olmasından dolayı zeytinyağı fiyatlarının arttığını dile getirdi. Kar, "**Zeytinyağı sezonunun açılışıyla birlikte fiyatların bir anda 35 lira marketlerde ise 70 ile 90 lira arasında alıcı buluyor. Eleklerin en alt kısmındaki zeytin zeytinyağı için alınıyor ve kilosu en az 2 liradan alınıyor. Bu yıl zeytin rekoltesi geçen yıllara göre daha az. Bu da zeytinyağı fiyatlarını nerdeyse ikiye**

katladı. İlerleyen günlerde fiyatlar daha da yükselecek. Zeytin rekoltesinin düşük olması zeytinyağına etki etti" şeklinde konuştu.

TÜRKİYE'NİN ZEYTİN DEPOSU

Mersin'de zeytin üretiminin yüzde 65'i, Türkiye üretiminin ise yüzde 14'ünün gerçekleştirildiği Mut'ta, 15 milyon kayıtlı zeytin ağacı bulunuyor. İlçede üretilen zeytinyağına '**Mut Zeytinyağı**' adıyla 2018 yılında Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından coğrafi işaret tescil belgesi verildi. İlçede 11 zeytin salamura işleme tesisi ile 21 zeytinyağı fabrikası faaliyet gösteriyor.

Cari işlemler dengesi fazla verdi

Merkez Bankası, ağustos ayı Ödemeler Dengesi verilerini açıkladı.

Turizm gelirleri ve güçlü ihracat etkisiyle sınırlı bir açık vermesi beklenen cari işlemler dengesi, **ağustos ayında 528 milyon dolar fazla** verdi. **8 aylık 'açık' 13 milyar 992 milyon dolar** olarak kayıtlara geçerken, **12 aylık cari işlemler açığı 23 milyar 33 milyon** dolara geriledi.

Bu arada temmuzda cari denge 683 milyon dolar açıktan, 923 milyon dolar açığa revize edildi.

CARI DENGİ (Milyon \$)		
2020	Ağustos	-4,068
	Eylül	-2,335
	Ekim	92
	Kasım	-3,391
	Aralık	-3,407
2021	Ocak	-1,792
	Şubat	-2,464
	Mart	-3,252
	Nisan	-1,563
	Mayıs	-3,325
	Haziran	-1,201
	Temmuz	-923
	Ağustos	528

Kaynağı belli olmayan para giriş/çıkışını gösteren **net hata noksan** kalemi ağustosta **4.45 milyar dolar** fazla verdi. Net hata noksan ocak-ağustos döneminde 13.5 milyar dolar oldu.

12 aylık açık 23 milyar dolar

TCMB verilerine göre; bir önceki yılın ağustos ayında 4 milyar 68 milyon dolar açık veren cari işlemler hesabı, bu yılın aynı ayında 528 milyon dolar fazla verdi. Bunun sonucunda **on iki aylık cari işlemler açığı 23 milyar 33 milyon dolar** oldu.

Bu gelişmede, ödemeler dengesi tanımlı **dış ticaret açığının** bir önceki yılın aynı ayına göre 2 milyar 618 milyon dolar azalarak **2 milyar 757 milyon dolarına** gerilemesi ve **hizmetler** dengesi kalemi kaynaklı net girişlerin 2 milyar 281 milyon dolar artarak **4 milyar 76 milyon dolarına** yükselmesi etkili oldu.

Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı, bir önceki yılın ağustos ayında 1 milyar 537 milyon dolar fazla vermişken, bu ay 4 milyar 433 milyon dolar fazla verdi.

Hizmetler dengesi altında **seyahat kaleminden** kaynaklanan net gelirler **3 milyar 397 milyon dolar** oldu.

Birincil gelir dengesinde kaynaklanan net çıkışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre 220 milyon dolar artarak 850 milyon dolar olarak gerçekleşti.

İkincil gelir dengesi kaleminden kaynaklanan net girişler, bir önceki yılın aynı ayına göre 83 milyon dolar azalarak 59 milyon dolar oldu.

Portföy yatırımlarında 1.34 milyar dolar net giriş

Ağustosta doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net çıkışlar 319 milyon dolar oldu. Bu dönemde, portföy yatırımları 1 milyar 339 milyon dolarlık net giriş kaydetti.

Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, ağustosta yurt dışı yerleşikler, hisse senedi piyasasında 523 milyon dolarlık ve devlet iç borçlanma senetleri piyasasında 336 milyon dolarlık net alış yaptı. Aynı dönemde, yurt dışındaki tahvil ihraçlarıyla ilgili diğer sektörler 750 milyon dolar net kullanım gerçekleştirdi.

Yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları ağustosta 318 milyon dolar azaldı. Yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları, yabancı para cinsinden 798 milyon dolar ve Türk lirası cinsinden 702 milyon dolar olmak üzere toplam 1 milyar 500 milyon dolar net artış kaydetti.

Yurt dışından sağlanan kredilerle ilgili ağustosta bankalar 838 milyon dolar ve genel hükümet 57 milyon dolar net geri ödeme, diğer sektörler ise 759 milyon dolar net geri kullanım gerçekleştirdi.

Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından IMF üyesi ülkelere Fon'daki kotalarına paralel olarak yapılan SDR tahsisatı sonucunda Türkiye'ye tahsis edilen 4 milyar 465 milyon SDR karşılığı 6 milyar 338 milyon dolar Finans Hesabı altında kaydedildi.

Resmi rezervlerde ise ağustos ayında 13 milyar 247 milyon dolar net artış görüldü.

Erdoğan: Suriye'de gereken adımları atacağız

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı sonrası yaptığı açıklamada, "Polislerimize yönelik son saldırı ve topraklarımızı hedef alan tacizler artık bardağı taşırmıştır. En kısa sürede gereken adımları atacağız." dedi. Erdoğan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adının Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirildiğini de açıkladı.

Erdoğan'ın konuşmasından önemli satır başları şöyle:

"Polislerimize yönelik son saldırı ve topraklarımızı hedef alan tacizler artık bardağı taşırmıştır. En kısa sürede gereken adımları atacağız.

Sağlık alanında Kovid-19 salgınındaki gelişmeleri tüm boyutlarıyla ele aldık. Türkiye bu küresel tehdide karşı en başından beri dünyada en iyi kriz yönetimini sergileyen ülkelerin başında geliyor.

750 engelli öğretmen ataması yapılacak

3 Aralık Dünya Engelliler gününde 750 engelli öğretmenimizin atamasının yapılacağını duyurmak isterim.

Fahiş artışların yaşandığı bir dönemde çoğu ülke pahalılık yanında ciddi mal ve ürün sıkıntısıyla karşı karşıyadır. Vatandaşlarımızı ve üreticilerimizi korumak için her türlü tedbiri alıyoruz.

Birileri Türkiye'ye siyasi konularda yapamadıkları diz çöktürme işini ekonomi üzerinden yapmaya çalışıyor.

Türkiye'deki 3,6 milyon Suriyeliyi, toplamda 5 milyonu bulan sığınmacı varlığını yük olarak görenler meseleye buradan bakmalıdır.

Salgın döneminde üretimde ve insan hareketliğinde yaşanan kısmi yavaşlamanın bile dünyamızı tabiat dengeleri açısından ne kadar rahatlatıldığını uzaydan çekilen resimler gösterdi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adı değişti

İklim değişikliği herkesi ilgilendiriyor. Türkiye olarak Paris İklim Anlaşmasını Meclisi'mizin onayıyla yürürlüğe koyduk.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adını Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştiriyoruz.

Bakanlığın bünyesinde bir de İklim Değişikliği ve uyum komisyonu oluşturuyoruz. Bir iklim değişikliği başkanlığı kuruyoruz.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü ile Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nü Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na bağlıyoruz."

Öztrak: TÜİK'in makyajlı rakamları bile kendisini yalanlıyor

"Erdoğan daha iki gün önce, 'İstihdamda salgın öncesi dönemin dahi üzerine çıktık.' demişti. Ama TÜİK'in makyajlı rakamları bile kendisini yalanlıyor." diyen Öztrak, "Erdoğan Şahsım Hükümeti iş başı yaptığında, 5,6 milyon olan gerçek işsiz sayımız şu anda 7,9 milyon civarında. İş gücüne düşük katılımla buna eklenmeyen ilave 1,5 milyon işsizi saymıyoruz bile." ifadelerini kullandı.

CHP Sözcüsü ve Ekonomi Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Faik Öztrak, açıklanan iş gücü istatistikleriyle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

Öztrak şunları kaydetti:

"Bir ekonomi yönetiminin başarısı, çalışmak isteyen yurttaşlarına ne kadar iş imkânı sunduğuyla ölçülür. Sorunları doğru teşhis etmeden doğru çözümler de üretilemez. Erdoğan daha iki gün önce, 'İstihdamda salgın öncesi dönemin dahi üzerine çıktık.' demişti. Ama TÜİK'in makyajlı rakamları bile kendisini yalanlıyor.

Mevsim etkilerinden arınmış rakamlara göre istihdam edilenlerin seviyesi 3 yıl öncesinin bile gerisinde. 2018 Temmuz ayından bu yana çalışma çağındaki nüfusumuz 3 milyon 152 bin kişi artmasına karşın, işi olan yurttaşlarımızın sayısı, 2018 Temmuz ayının 250 bin kişi altında. İşgücüne katılım oranı da 3 yıl önceki seviyelerine gelemedi. İş gücü piyasasında madem çok güçlü bir toparlanma varsa,

Çalışma ağındaki nüfus neden daha fazla iş aramak istemedi de, iş gücü piyasasının dışında kaldı?

İş gücüne katılım Erdoğan şahsım Hkmetinin işbaşı yaptığı 2018 Temmuz seviyesinde olsaydı (yüzde 53,5) bugün işsizlerimizin sayısı yaklaşık 1,5 milyon kişi daha fazla olacaktı. Yurttaşlarımız iş gücüne katılmayarak Erdoğan şahsım Hkmetine büyük bir iyilik yapmadıysa, Erdoğan bunu nasıl açıklayacak?

Ağustos ayında istihdamın sektörel dağılımı da iş gücü piyasasında genele yaygın bir toparlanma olmadığını gösteriyor. İstihdamı en çok destekleyen hizmetler sektöründe bıraktık yeni istihdam yaratılmasını, mevcut işler de kaybedilmiş.

"Gerçek işsiz sayımız da salgın öncesinin üzerinde"

İşsizlik büyük sosyal maliyetlerinin yanında, üretimde ve ekonomide etkinliğin sağlanamadığını gösterir. İşsizliğin yüksek olduğu yerde ekonomi daha fazla üretim yapma imknını da heba eder. Bugün Türkiye’de olan budur. Erdoğan’ın iddialarının aksine daha fazla çalışmak istediği halde alışamayanları, iş bulsam çalışırım diyen iş bulma umudunu kaybetmişleri ve resmi işsizlerimizi kapsayan gerçek işsiz sayımız halen salgın öncesinin çok üzerinde.

Erdoğan şahsım Hkmeti iş başı yaptığında, 5,6 milyon olan gerçek işsiz sayımız şu anda 7,9 milyon civarında. İş gücüne düşük katılımıla buna eklenmeyen ilave 1,5 milyon işsizi saymıyoruz bile. Biz boşuna demiyoruz, Erdoğan şahsım hkmeti sebep, yüksek işsizlik sonuçtur.”

İşsizlikte büyük resim ne söylüyor?

Alaattin AKTAŞ

12 Ekim 2021 Salı

İşsizlikte büyük fotoğraf bize hiç de iyi şeyler söylemiyor.

✓ **Son yedi yılda çalışma yaşına gelen her 100 kişiden 36'sı "Ben çalışmak istemiyorum" diyerek işgücüne dahil olmadı.**

✓ **Çalışmak istemeyenlerin sayısı 2.4 milyon. Eğer bu kişiler de işgücüne katılsaydı şu an işsiz sayımız yaklaşık 6.5 milyona ulaşacaktı.**

Önemli olan tabii ki ormanı gözden kaçırmamak; ama önce ağaca, yani son aydaki duruma da bakalım.

İşgücü istatistikleri genelinde ağustos ayında önemli bir hareket gözlenmedi. İşsizlik oranı yüzde 12.1 ve temmuza göre değişiklik olmadı, istihdam ve işsiz sayılarında da fazla önemsenecek hareketler yaşanmadı. Ancak ağustosta her ne kadar toplam istihdam yalnızca 14 bin azalmışsa da sektörlere göre dağılımda çok büyük oynamalar yaşandı.

Ağustostaki istihdam temmuza göre sanayide 217 bin, inşaatda 83 bin, tarımda ise 26 bin kişi arttı. Buna karşılık hizmetler sektörü istihdamında 341 bin kişilik çok keskin bir düşüş kaydedildi.

Bunlar, mevsim etkisinden arındırılmış veriler. Doğrusu hizmetler sektöründeki 341 binlik istihdam kaybına anlam vermek çok güç. Özellikle turizmin zirve yaptığı ve çok canlı seyrettiği bir ayda hizmetler sektörü istihdamında 341 bin kişilik bir azalma var. Bu biraz da temmuzdaki istihdamın yüksek olmasından kaynaklanıyor ama yine de bir aydaki bu düşüşü izah etmek zor.

Bir kıyaslama yapabilmek için geçen yılın ağustosuna bakıyoruz, durum çok farklı. Geçen yılın ağustosundaki istihdam yine mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre bir ayda 468 bin artmış ve bu artış tümüyle hizmetlerden kaynaklanmış. Hizmetlerdeki istihdam artışı 465 bin. Tarımda 104 bin azalma, sanayi ve inşaatda

102 bin ve 4 bin artış olmuş.

Geçen yıl ağustosta 465 bin artan hizmetler sektörü istihdamı bu yıl nasıl oldu da 341 bin geriledi acaba? Geçen yılki hareket mi yanıltıcıydı, bu yılki mi öyle?

Büyük fotoğrafta gördüklerimiz

Aydan aya olan hareketler de önemli tabii ki ama ağaca bakmaktan ormanı görememe durumuna düşmemek gerek.

İşgücü istatistiklerinde veri seti 2014 yılından bu yana olan dönemi kapsıyor. Dolayısıyla son yedi yıldaki hareketi görme şansımız var.

Ağustos ayları itibarıyla yaptığımız kıyaslama bize şunu gösteriyor:

- Yedi yılda 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus 6.7 milyon arttı.
- Çalışabilir nüfus bu kadar arttı ama bu nüfusun 2.4 milyonu işgücüne katılmadı, yani çalışmak istemedi. Oran tam yüzde 36. Çalışma çağına giren her 100 kişiden 36'sı çalışmak istememiş.
- Diğer yandan 6.7 milyon kişinin 4.3 milyonu çalışmak istemiş ve işgücüne katılmış. Ancak bunların yaklaşık 3.2 milyonuna iş bulunabilmiş, böylece 1.1 milyon kişi işsiz kalmış. Yani son yedi yılda işsiz sayısı 1.1 milyona yakın artmış.
- Üstelik son iki yılda işsiz sayısında belirgin bir düşüş gözleniyor. Değerlendirme 2014-2019 dönemi için yapılmış olsaydı işsiz sayısındaki artış 1.7 milyon düzeyinde hesaplanacaktı.
- Peki, çeşitli nedenlerle işgücüne dahil olmayanlar çalışmak isteseydi... O durumda işsiz sayısında 2.4 milyon daha artış olacak ve yedi yıldaki artış da böylece 3.5 milyonu bulacaktı.

Kaldı ki fotoğraf net değil!

Büyük fotoğrafa bakalım bakmaya da, aslında bu fotoğraf da gerçek durumu çok net göstermiyor ki...

İşgücüyle ilgili verileri çok sağlıklı olarak ortaya koymak hiç kolay değil. Ama açıklanan verilerin Türkiye gerçeğini yansıtmaktan çok uzak olduğu da yalın bir gerçek olarak karşımızda duruyor.

Sokaktaki gerçek, TÜİK'in verileriyle uyuşmuyor.

Üç beş kişilik iş için binlerce başvuru yapılıyor olması herhalde bir gösterge.

Üniversite mezunlarının moto kurye olarak çalışmak durumunda kaldığı bir ülkede gerçek işsiz sayısı 4 milyon, işsizlik oranı da yüzde 12 dolayında olabilir mi?

İnşaat mühendisi olmuş genç moto kurye olarak çalışıyor. İktisat ya da işletme mezunu genç kızlar bir markette kasiyer olabilmeye uğraşıyor. Bazı bölümleri tercih edenler belki üniversite sınavını kazandıklarında mutlu oluyor ama daha okula adım attıkları gün mezun olduklarında ne yapacaklarının kaygısına düşüyor.

En küçük ilde bile birkaç üniversite... Niteliği giderek düşen öğretim üyesi kadrosu... Bazı bölümlerin hiç tercih edilmez hale gelmesi... Ve hekimlerin bile işsiz kalacağı bir döneme doğru koşar adım ilerleyen bir sistem...

Ama olsun; en azından görünürde işsiz sayımız 4 milyonun altında ya, işsizlik oranımızı da yüzde 12'lerde tutuyoruz ya, yeter!

Ağustos aylarındaki işgücü durumu

(Mevsimsellikten arındırılmış-bin kişi)

	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus					İşsizlik oranı (%)
		İşgücüne dahil olmayan	İşgücü	İstihdam	İşsiz	
2014	57.098	28.746	28.352	25.448	2.904	10,2
2015	57.973	28.371	29.602	26.604	2.998	10,1
2016	58.835	28.213	30.621	27.211	3.411	11,1
2017	60.002	28.274	31.728	28.387	3.340	10,5
2018	60.734	28.407	32.327	28.713	3.614	11,2
2019	61.591	29.121	32.470	27.890	4.580	14,1
2020	62.730	31.863	30.867	26.841	4.026	13,0
2021	63.831	31.160	32.671	28.706	3.965	12,1
Yıllık fark						
2015	875	-375	1.250	1.156	94	-0,1
2016	862	-158	1.019	607	413	1,0
2017	1.167	61	1.107	1.176	-71	-0,6
2018	732	133	599	326	274	0,7
2019	857	714	143	-823	966	2,9
2020	1.139	2.742	-1.603	-1.049	-554	-1,1
2021	1.101	-703	1.804	1.865	-61	-0,9

Cari denge ağustosta fazla verdi, peki devamı gelir mi?

✓ **Cari işlemlerde ağustosta turizm geliri sayesinde fazla verdik. Yılın son dört ayında ise böyle bir şansımız olmayacak. Hele hele giderek artan enerji fiyatları dikkate alınır...**

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu son aylarda yaptığı konuşmalarda cari dengeyle ilgili olarak hep yılın kalan döneminde fazla verileceğinden söz etti. Aslında fazla verilmesi ve yılın kalan dönemi sıfır açıkla kapatılsa bile 2021'in tümündeki açık 14.5 milyar dolar civarında kalacaktı.

Cari açık ilk yedi ayda 14 milyar dolayındaydı; ama belli ki tutarlar revize edilmiş ve ağustostaki 528 milyon dolarlık fazladan sonra da ağustos sonundaki açık 14 milyar olarak açıklandı.

Ağustosta niye fazla verildiğini öyle çok fazla irdellemeye de gerek yok. Yılın ilk yedi ayında 6.9 milyar dolar olan seyahat gelirine yalnızca ağustos ayında 3.7 milyar eklendi. Normali de budur; ağustos turizm açısından çok verimli bir ay oldu ve 3.7 milyar dolarlık gelirle birlikte cari fazla oluştu.

Kalan aylarda da fazla verilirse, tabii ki fazlanın tutarına bağlı olarak yıllık açık belki 12 milyara, 13 milyara, belki de daha aşağılara inecek. Ama daha önce de birkaç kez yazdık; Merkez Bankası bu tahmini dile getirirken orta vadeli programda 2021'in açık tahmini 21 milyar dolar olarak yer aldı.

Bu kadar farklılık kadı kızında bile olmaz!

Bir tarafta 21 milyar dolar açık, diğer tarafta bundan en az 7-8 milyar dolar daha az açık! Nasıl olacak bu? Kim, hangi veriyi esas alıyor ve nasıl öngörülerde bulunuyor ki böylesine farklı tahmin setleri ortaya çıkıyor?

Merkez Bankası şimdi tutup "Yılın kalan döneminde cari fazla demiştik, işte bakın fazla vermeye başladık" yaklaşımı sergiler mi? Pek sanmıyoruz ama belki.

Çünkü yakın geçmişte son dört ayında cari fazla verilen yıllar oldu. Örneğin 2018'in son dört ayında tam 8 milyar dolar fazla verdik. 2019'daki fazla da 2 milyar dolardı. Ama 2018'in çok olağandışı bir yıl olduğunu unutmamak gerek. O olağandışılığın bir benzerini bu yıl da mı yaşayacağız, Merkez Bankası'nın gerekçesi bu mu, bilmiyoruz. Merkez Bankası keşke bu cari fazla tezinin altını doldursa da kamuoyu da merakını giderse...

Üreticiden markete uzanan yolda domates fiyatı nasıl değişiyor

Vahap MUNYAR

12 Ekim 2021 Salı

ZİNCİR marketlere dönük “**fahiş fiyat**” tartışmaları üzerine piyasayı iyi bilen bir uzman, domatesin üreticiden markete uzanan yolculuğu ile ilgili eline ulaşan tabloyu bana gönderdi.

Uzmanın gönderdiği tablodaki bilgi notunda önce üretim bölgeleri üzerinde duruldu:

Yaz dönemi tane domates üretim bölgeleri: Burdur, Isparta, Denizli, Mersin, Antalya illerinin rakımı yüksek ilçelerinde serada üretiliyor.

Şu noktanın altı çizildi:

- **Geçen yıl fiyatların düşük olması nedeniyle bu yıl üretim azaldı.**

İhracata işaret edildi:

- **Dolar kurunun yüksek olması nedeniyle ihracat talebi yüksek. İsrail'e Mersin üzerinden yüksek tonajlı ihracat yapıldı. Rusya'ya ihracat izni de eylül ayında açıldı.**

Geçen yılın üretici fiyatları anımsatıldı:

- **2020 Haziran ayında yerinde üretici fiyatı 2 lira civarında gerçekleşti.**

Bu yılki üretici fiyatları sıralandı:

- **Haziran-Ağustos:** 3 lira
- **Eylül:** 3.6-4 lira

Bir marketin alım fiyatından yola çıkılarak fiyatı oluşturan etkenler şöyle aktarıldı:

- **Üretici fiyatı:** 4.1 lira
- **İşçilik:** 0.21 lira
- **Kasa:** 0.26 lira
- **Nakliye:** 0.54 lira
- **Genel Gider:** 0.45 lira
- **Kâr:** 0.4 lira
- **Ciro Primi:** 0.3 lira
- **Hal Rüşumu:** 0.041 lira
- **Marketin Alış Fiyatı:** 6.3

Marketin alırken kilosunu 6.3 liraya mal ettiği domatesi satış fiyatı da tabloda yer aldı:

- **6.90 lira.**

Aynı günlerde zincir marketlerdeki kilo başına domates satış fiyatları da şöyle aktarıldı:

- **5.29 lira, 5.90 lira, 6.90 lira, 7.45 lira.**

Aynı gün zincir marketlerden elde edilen tane domatesin kilo fiyatının gösterdiği farklılık şöyle anlatıldı:

- **O gün 5.29 liralık fiyat uygulayan market, domateste indirim uyguluyordu. 5.90-7.45 lira arasında değişen satış fiyatı da, marketlerin üreticiden alım fiyatı ve üzerindeki maliyetlerden kaynaklanıyor.**

Üreticiden 4.1 liraya çıkan bir kilo domates, üzerine binen maliyetlerle markete ulaştığında 6.3 lirayı buluyor. Yani, market rafına çıkıncaya kadar üzerine 2.2 lira maliyet biniyor.

Market de üzerine 60 kuruş ekleyip, domatesi rafına koyuyor...

Marketlerde fiyatların nasıl oluştuğunu anlamak için bu yolculuğu bilmek, iyi incelemek gerekiyor.

Bu yolculukta ortadan kaldırılabilir, azaltılabilir maliyet var mıdır, ona odaklanmakta yarar var değil mi?

Organize perakende geliştikçe enflasyonu aşağı çekebilir mi

BAŞTA gıda tarafı olmak üzere organize perakende sektörünün temsilcilerinden sıkça şu iddiayı duyarım:

- **Organize perakendenin büyüdüğü her ülkede enflasyon düşüyor. Örneğin, yüzde 90'lar seviyesinde yüksek organize perakende oranları olan ülkelerde enflasyon en fazla yüzde 1.2 (2020 yılında) civarında gerçekleşmiştir.**

Bu konuda da bir uzmandan gelen bilgi notundaki veriler dikkatimi çekti. Öncelikle bazı ülkelerde 2020 yılı verilerine göre organize perakende sektörünün yaygınlığına baktım:

İNGİLTERE: Toplam perakende pazarı 261.3 milyar dolar, organize perakende pazarı 256.1 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 98.**

ALMANYA: Toplam perakende pazarı 306.2 milyar dolar, organize perakende pazarı 297.9 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 97.**

FRANSA: Toplam perakende pazarı 293.2 milyar dolar, organize perakende pazarı 276.8 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 94.**

İSPANYA: Toplam perakende pazarı 129.8 milyar dolar, organize perakende pazarı 117 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 90.**

İTALYA: Toplam perakende pazarı 220.4 milyar dolar, organize perakende pazarı 190.5 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 86.**

MACARİSTAN: Toplam perakende pazarı 24 milyar dolar, organize perakende pazarı 18.8 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 78.**

POLONYA: Toplam perakende pazarı 96.9 milyar dolar, organize perakende pazarı 72.9 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 75.**

TÜRKİYE: Toplam perakende pazarı 64.7 milyar dolar, organize perakende pazarı 28.1 milyar dolar, **organize perakendenin payı yüzde 43.**

Bu tabloya ek olarak 2019 yılı enflasyon verileriyle şöyle bir sıralama da yapıldı:

TÜRKİYE: Organize gıda perakende oranı yüzde 43.4, enflasyon yüzde 11.9.

SUUDİ ARABİSTAN: Organize gıda perakende oranı yüzde 52.2, enflasyon yüzde 3.6.

MEKSİKA: Organize gıda perakende oranı yüzde 65.3, enflasyon yüzde 3.4.

GÜNEY AFRIKA: Organize gıda perakende oranı yüzde 48.9, enflasyon yüzde 3.3.

POLONYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 75.2, enflasyon yüzde 3.3.

RUSYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 54, enflasyon yüzde 3.2.

BREZİLYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 58.3, enflasyon yüzde 2.7.

ABD: Organize gıda perakende oranı yüzde 95.1, enflasyon yüzde 1.5.

12.10.2021

KANADA: Organize gıda perakende oranı yüzde 92.2, enflasyon yüzde 0.6.

ALMANYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 97.3, enflasyon yüzde 0.5.

FRANSA: Organize gıda perakende oranı yüzde 94.4, enflasyon yüzde 0.5.

İTALYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 86.4, enflasyon yüzde 0.1.

İSPANYA: Organize gıda perakende oranı yüzde 90.2, enflasyon yüzde – 0.2.

Bu tablo, organize perakendenin enflasyonu aşağı çektiğini tam olarak ortaya koymaya yeter mi?

Yine de dikkate almak, üzerinde düşünmek gerekmez mi?

Abdulkadir Selvi

İlk kez yapılan hesaba göre, muhalefet ne kadar oy almalı?

12 Ekim 2021

Muhalefet, 2023 stratejisini parlamenter sisteme dönüş üzerine kuruyor.

Muhalefetin hem parlamenter sistemin çok iyi olduğuna dair milleti inandırması gerekcek hem de bunu nasıl gerçekleştireceğini iyi anlatması gerekcek. Yoksa boş hayal satma ithamıyla karşı karşıya kalacak. Biz seçimi kazanırsak 2 yıl içinde parlamenter sisteme geçeceğiz demekle bu iş olmaz.

Sistem değişikliğinin gerçekleşebilmesi için Anayasa gereği belli bir sayıya ulaşılması gerekiyor. Ayrıca bu hiç de kolay bir oran değil.

Çünkü Anayasa değişikliğinin bir matematiği var. Öyle basit çoğunlukla olmuyor. Siyasetin sonuç alabilmesi için o sayıyı bulması gerekiyor ama şimdilik o noktaya kafa yoran yok. Seçim konusunda uzmanlığına güvendiğim isimlerle çalıştım. Elbette ki millet iradesi ne yönde tecelli eder, bilinmez. YSK'nın resmi verilerini esas alarak ama 2018 seçimlerine katılım oranlarını da dikkate alarak ortaya bir tablo çıkardım. 2023 seçimlerine ilişkin bir perspektif vermeye çalışacağım. Rakamlara boğacağım ama zaten bu çalışmanın rakamlar boyutu önemli.

2018 SEÇİMLERİNDEKİ KATILIM ORANI

2018 seçimlerinde seçmen sayısı 59 milyon 367 bin 469'du. Seçimlere katılım oranı ise Cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 86.24, milletvekili seçiminde ise yüzde 86.22 olarak gerçekleşmişti. Türkiye'de diğer ülkelere göre seçimlere katılım oranı yüksek. Bu da demokrasimiz açısından sevindirici bir durum.

2023 SEÇİMLERİ

2023 seçimlerinde ise yurtiçi ve yurtdışı dahil olmak üzere seçmen sayısı 63 milyon 965 bin olarak tahmin ediliyor. 2018 seçimlerine katılım oranı baz alındığında

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine 54 milyon 301 bin 16, milletvekili seçimlerinde ise 54 milyon 288 bin 423 kişinin oy kullanması öngörülüyor.

GEÇERLİ OYLAR

Tabii sonuçlar sandığa giden seçmen sayısına göre değil, geçerli oylara göre belirleniyor. Sandığa gittiğimizde Cumhurbaşkanlığı seçimi için ayrı, milletvekilleri için ayrı oy kullanacağız. 2018 seçimlerini baz aldığımızda Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yüzde 2.25, milletvekili seçimlerinde ise yüzde 2.05 oranında geçersiz oy kullanıldı.

2023'TE GEÇERLİ OYLAR

Geçerli oylarla ilgili olarak elimizde en son 2018 seçimlerindeki veri olduğu için, 2023 perspektifimizde de onu esas alacağız. Buna göre Cumhurbaşkanlığı seçiminde 53 milyon 79 bin 224, milletvekili seçiminde ise 53 milyon 175 bin 551 geçerli oy kullanılacağı öngörülebilir.

CUMHURBAŞKANI SEÇİLEBİLMEK İÇİN

İlk turda yüzde 50 artı 1 alıp cumhurbaşkanı seçilebilmek için 26 milyon 539 bin 623 oy almak gerekiyor. Hadi küsuratını saymayalım ama 26 milyon 500 bin oy, az değil.

2018 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

Mümkün mertebe sadeleştirmeye çalışıyorum. Ama iş hesap-kitap işi olunca bir türlü rakamlardan kurtulamıyoruz.

2018 seçimlerinde **Erdoğan**, 26 milyon 330 bin 823 oy alarak ilk turda Cumhurbaşkanı seçildi. **Erdoğan**, böylece geçerli oyların yüzde 52.59'unu almıştı.

Bu arada bazı yorumcular ilk turda yüzde 51 almak gerekiyor diyorlar. Bu doğru bir tanımlama değil. Yüzde 50 artı bir ile yüzde 51 arasında en az 500 bin oy farkı bulunuyor. Doğrusu yüzde 50 artı 1 demek.

2023 seçimlerinde yüzde 50 artı 1 olan 26 milyon 559 bin 623 oy ile cumhurbaşkanı seçileceğine göre, **Erdoğan**'ın bir önceki seçimde aldığı oyu koruması ve üzerine 208 bin 800 oy ilave etmesi gerekiyor. **Erdoğan**'ın önceliği bir önceki seçimde aldığı oyu muhafaza etmek ve üzerine 208 bin oy ilave etmek. Bu oranlar **Erdoğan**'ı diğer adaylara göre avantajlı hale getiriyor. Diğer adayların okyanusu aşması gerekirken, **Erdoğan**'ın köprünün bir tarafından diğerine atlaması yetecek.

ERDOĞAN'IN RAKİPLERİ

2018 seçimlerinde **Erdoğan**'ın karşısında yer alan **Muharrem İnce**, **Meral Akşener**, **Selahattin Demirtaş**, **Temel Karamollaoğlu** ve **Doğu Perinçek**'in aldığı oyların toplamı 23 milyon 737 bin 804'dü.

Bu tabloya göre **Erdoğan**'ın karşısındaki adayın ilk turda seçilebilmesi için diğer tüm adayların oylarının toplamını alıp bir de üstüne 2 milyon 81 bin 819 ilave oy ilave etmesi gerekiyor.

YENİ SEÇMEN SAYISI

Bu arada kimi adaylar açısından avantaj, kimi adaylar açısından ise dezavantaj olacak. Yeni seçmenden söz ediyorum elbette ki. 2023 seçimlerinde seçmen sayısındaki artışın 3 milyon 597 bin 531 olması bekleniyor.

360'I BULMAK İÇİN NE GEREKİYOR?

Muhalefetin Anayasa'yı değiştirebilmesi için en az 360 milletvekili çıkarması gerekiyor. Bunun için muhalefetin 2023 seçimlerinde yüzde 62.26 oranında oy alması gerekiyor. Bu da 33 milyon 107 bin 73 oya denk geliyor.

400 MİLLETVEKİLİ İÇİN

Referanduma gitmeden Meclis'te Anayasa değişikliğini yapıp parlamenter sisteme geçebilmek için muhalefetin yüzde 69.18 oranında oy alması gerekiyor. Bu da 36 milyon 786 bin 818 oy ediyor.

2018 seçimlerinde CHP, İYİ Parti ve HDP yüzde 44.31 oy oranını sağlayıp 22 milyon 214 bin 971 oy aldı.

Saadet Partisi dahil olmak üzere diğer partilerin oyları olan 1 milyon 18 bin 18 olan oyu da muhalefete eklediğimizde 23 milyon 233 bin 151 ediyor.

Uzun lafın kısası AK Parti ve MHP dışındaki tüm partilerin oylarını tek çatı altında toptasak, 360 milletvekili çıkarabilmeleri için oylarını 9 milyon 773 bin 922 artırmaları gerekiyor. Yani oylarını yüzde 41.88 yükseltmeleri gerekiyor. Referandumsuz bir Anayasa değişikliği için artırmaları gereken oy miktarı ise 13 milyon 453 bin 667. Oylarını tam yüzde 57.65 oranında artırmaları gerekiyor. Bu bir rekor ve Türk siyasi tarihinde örneği yok

UMUT ERDOĞAN MI?

Muhalefetin bu tür belirsizleri giderip seçmeni hayal satmadığına inandırması gerekiyor. Muhalefetin 'Cumhurbaşkanlığı seçimini alırsak **Erdoğan**, parlamenter sisteme geçiş destek verir' tezine gelecek olursak muhalefet daha seçime girmeden umudunu **Erdoğan**'a bağlıyorsa orada bir terslik var demektir.

Esfender KORKMAZ

Fransa'da kuyruklar var diyerek işsizliği çözemeyiz

12 Ekim 2021 Salı

Ağustos ayı işsizlik oranı yüzde 12,1, işsiz sayısı 3 milyon 963 bin olarak açıklandı. Açıklanan bu oranda eksiklikler var. Yine de diğer ülkelere göre ve Dünya ortalamasından daha yüksektir.

ILO (International Labour Organization) Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre, 2021 yılı dünya işsizlik tahmini ortalaması yüzde 6,3'tür. Bizde iki katıdır.

İstihdam oranı aktif nüfusun, ne kadarının çalıştığını gösterir. Açıklanan istihdam oranı yüzde 45'tir. Oysa ki; Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) raporuna göre; üye ülkeler ortalama istihdam oranı yüzde 68,3'tür. Türkiye, yüzde 45 istihdam oranı ile sonuncu sıradadır.

İşsizliğe yeni tarifler getirerek, ya da Fransa'da, İngiltere'de kuyruklar var diye işsizlik ve yoksulluk sorununu çözemeyiz. Çözüm için iyi niyet veya hatır ve gönül de yetmiyor. Zira serbest piyasa düzeninin acımasız rekabet kuralları buna izin vermez.

Eğer işsizliği azaltmak niyetinde isek, dünyada olduğu gibi bizim de bir istihdam politikamız olmalıdır.

1. İstihdam yaratmak ve işsizliği düşürmenin ilk şartı, halen üretimde kullandığımız yüzde 40 oranındaki ithal girdi payını ortalama yüzde 10 seviyesine indirmektir.

Bunun için ithal ettiğimiz ham madde ve ara mallarını içeride üretmemiz gerekir. Elbetteki her durumda içeride yatırım ortamı ve güven ortamı sağlamak şarttır. Aslında tüm tasarrufların ve yatırımların artması için, hukuki ve demokratik altyapı kurulmalıdır. Ayrıca ithal girdi sektöründe bir geçiş dönemi içinde, ithal ikamesi uygulanmalı ve bu yatırımlara daha yüksek teşvik verilmelidir.

2. Devlet-piyasa arasında optimal bir denge kurulmalıdır. Bu dengenin kurulmasında, özel fayda-sosyal fayda yararlanılması gereken en iyi kriterdir.

* Bu çerçevede, altyapı yatırımlarının bütçe içindeki payını artırmak gerekir. Kamu özel iş birliği yoluyla yapılan yüksek maliyetli ve bütçeyi ipotek altına alan uygulamadan vazgeçilmelidir. Aksi halde bundan sonra Türkiye bütçesi ile yatırım yapamaz.

* Devletin geri kalmış bölgelerde, o bölgenin özelliğine göre, istihdam yaratacak yatırımları bizzat yapması gerekir. Bu yörelerde oturanlar bu işletmelerde çalışmalı ve aynı zamanda ücretlerinden kesinti yapılarak bu işletmelere ortak olmaları ve sonunda bunlara devredilmesi planlanmalıdır. Bu takdirde gelir artışı ve istihdam artışı, o bölgenin kalkınmasına da imkan sağlayacaktır.

* Özelleştirme felsefesine dönülmeli, özelleştirilen kamu tekelleri ve enerji dağıtım hizmetleri ile kamu-özel iş birliği ile yapılan tüm altyapı yatırımları kamulaştırılmalıdır. Buna karşılık 4 kamu bankası özelleştirilmelidir. Devlet inşaat sektöründe yalnızca sosyal konut alanında kalmalı, konut sektöründen tamamiyle çekilmelidir.

3. Kur politikasını değiştirmeliyiz. Dalgalı kur politikası hem içeride rekabeti bozuyor, sektörler arasında, işletmeler arasında haksız rekabet yaratıyor, hem de dışarıya karşı Türkiye'nin rekabet gücünü düşürüyor.

Dalgalı kur sisteminin temel gerekçesi, kur dengesini sağlamaktır.

Başka bir ifade ile teoride ve gelişmiş bir piyasada uygulamada, dalgalı kur sistemi, otomatik olarak kur dengesini sağlar. Cari açık veren bir ekonomide döviz talebi artar... Talep arttığı için de kurlar artar. Kur artışı ihracatın artmasını sağlar. Dış cari açık dengeye gelir. Türkiye'de dalgalı kur politikası çalışmadı. Tersine spekülatif piyasa yarattı. Dalgalı kur yerine daha kontrol edilebilir ara sistemlere geçmeliyiz. Merkez Bankası'na bağımsızlık yanında kuru gözetme görevi de verilmelidir.

4. Yatırımları ve özellikle emek yoğun yatırımları artırmak için istihdam yükünü düşürmeliyiz. Türkiye'de istihdam üzerindeki vergi ve prim yükü, yüzde 37'den başlamaktadır. Yüksek istihdam yükü hem içeride, kayıt dışı istihdama neden oluyor... Bu sorun da haksız rekabet yaratıyor. İstihdam yükünün daha düşük olduğu ülkelere karşı da, Türkiye'nin üretim maliyeti daha yüksek olmakta ve rekabet şansını azaltmaktadır. Yapılması gereken, istihdam yükünü yüzde 25'e indirmektir. Bu durumda kayıt dışı istihdam da azalacaktır.

İşin püf noktası ise; iktidarda bu politikaları benimseyip, uygulayacak bir yönetimin olmasıdır.

İbrahim Kahveci

Büyük buhran ve şahlanış söylemi

Ekonomi dediğinizde aklınıza ilk ne geliyor?

-İş var mı?

-İş varsa sürdürülebilir mi? Yani yarın yine işsiz mi kalacaksınız.

İlk soruya cevap verelim: İş var mı?

Yok... Hem de tam 4 yıldır yok.

2017-II. çeyrek çalışan sayısı 28.345 bin kişi. Aradan tam 4 yıl geçiyor ve 2021-II. çeyrek çalışan sayısı 28.448 bin kişi.

Koca Türkiye’de toplam 4 yılda iş bulup çalışmaya başlayan kişi sayısı sadece 103 bin kişi.

Ama burada bir fark daha var.

Resmi çalışan sayısı yanında işbaşında olanlar ve çalışılan saat sayısı...

2017 yılı ikinci çeyreğinde çalışıyor gözükp işbaşında olmayan kişi sayısı 670 bin kişi. Oysa bu yıl çalışıyor gözükp işbaşında olmayanların sayısı 1 milyon 886 bin kişi

Veya şöyle ifade edelim: Fiili çalışan sayısı 2017/II.çeyrekte 27.675 bin kişi iken 2021/II. çeyrekte 26.562 bin kişiye düşüyor.

İstihdamda 4 yıl içinde 103 bin kişi artıyor ama fiili çalışan sayısı 4 yıl sonra 1 milyon 113 bin kişi daha az... Buna bağlı olarak çalışılan saat sayısı da aylık bazda 5 milyondan 4,5 milyona düşüyor.

Gelin şimdi büyük buhran dönemi 4 yılda çalışan sayısında ve fiili çalışılan saat sayısında yüzde 11,4 gerileme olurken büyüme ne olmuş ona bakalım.

Yine TÜİK verilerinden söyleyelim: 2017/II. çeyrekte 2021/II. çeyreğe toplam 4 yıllık büyüme oranı yüzde 13,6... Evet bu reel bir büyüme oranı.

Hani Cumhurbaşkanı Erdoğan istihdamı koruduk, büyümeyi sağladık diyor ya... İşte o.

İstihdam artmıyor, çalışılan saat sayısı düşüyor ama ülke büyüyor.

Kağıt üstünde cennet.

Tamam ama 2017'den 2021'e artan 15+ yaş üstü 3,8 milyon kişi ne olacak? Onlara ne diyeceğiz?

2017 Haziran ayında 10,4 olan işsizlik oranı 2021 Haziran ayında da 10,4 diye ilan ettiğimizde işsizlik sorunu çözülmüş mü oluyor?

Tabii ki de hayır.

İşte onları başka bir yere atıyoruz.

Umutsuz işsizler diyerek eve kapattığımız bu kesimin işsizliği 4 yıl önce yüzde 15,9 seviyesindeyken artık yüzde 24,8'e çıkmış oldu.

Bunlar görünmeyen işsiz, ya da Halk TV'de dün Mehmet Tezkan'ın deyimi ile "Buharlaştan işsiz" oldular.

BUNLAR İYİ GÜNLER

Şimdi asıl meseleye gelem.

Bizler neden çırpınıyor, neden avazımız çıktığı kadar bağıriyoruz?

2015-2017 yıllarında "Kriz tellalı" diye isim takmışlardı. Kriz çığırkanlığı yapıyormuşum. Oysa her şey güllük gülistanlıkmiş.

Şimdi de "biraz sorun oldu ise neden yırtınıyor muşum ki". Türkiye nice ekonomik krizler atlatmadı mı?

Cevap verelim: 2015-2017 yıllarında "Büyük Buhan" nerede ise -GELİYORUM- diye bağıriyordu. Ve de geldi...

Şimdi daha büyük tehlike var. Hem de büyük buhranı aratacak tehlike... **Bu sefer "BÜYÜK ÇÖKÜŞ" aşamasındayız.**

Ülkemiz yapısal çöküş içinde. **Bu süreçte büyümeler-şişmeler bile olur ama yapısal çöküş içten içe devam eder.**

Beyin göçü son sürat, sermaye kaçıışı yerlisi-yabancıları şeklinde sürüyor ama bir başka mesele şu: Ülkenin kaynakları Türk Halkının hizmeti yerine 5-6 Hazine garantili müteahhide devredilmiş durumda.

Çocuklarımızın geleceğine değil, Cengiz'in, **Limak'ın, Kolin'in, Kalyon'un geleceğine çalışıyoruz.**

Bundan daha büyük çöküş ne olabilir ki?

Koca bir ülke kaynakları 3-5 müteahhide verilir noktaya gelmiş ise, gerisini saymaya gerek var mı?

Verimsizlik üzerine kurulu bir ekonomiden ekmek çıkmaz, o ekonominin geleceği parlak olmaz. Bu yolun sonu kuraklık ve yozlaşmanın son safhasıdır.

İşte bunun için çırpınıyoruz, bağırıyor-haykırıyoruz: N'olur birazcık evlatlarımızı düşünelim ve kendi varlığımızdan bile bu yolda vazgeçelim.

Bari evlatlarımız bu müteahhit zincirinden kurtulmuş olsun. Evlatlarımızı bu esaretten kurtarmak hepimizin borcu olsa gerek.

12 Ekim 2021, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Bunlar ittifak değil itilaf partileridir

Şu anda Türkiye'de bazı siyasetçiler "**Siyaset yapıyoruz**" diyerek "**evcilik oynuyorlar**". Bunların içinde bulunduğu gruba "**Millet İttifakı**" deniyor.

Aslında buna "**ittifak**" değil "**itilaf**" demek daha doğru olacaktır. Biz bu Arapça kelimeyi Birinci Dünya Savaşı sonrasında Anadolu işgal edilirken çok iyi öğrendik. Aralarında uzlaşıp Türkiye'yi paylaşmak isteyen devletlere itilaf devletleri denirdi. "**Uzlaşmak, anlaşmak**" demektir. Türk siyasetçileri içinde de bu devletlerle işbirliği yapanlara "**itilafçılar**" denirdi. Hatırlayacağımız **Damat Ferit Paşa** bunların en önde gideniydi.

HÂLÂ YIKMAYA ÇALIŞIYORLAR

Günümüze gelince; Türkiye'yi paylaşmak, yıkmak, zayıflatmak isteyen yabancı devletler yine var.

Bunların bazıları kendilerine "**müttefik**" bile diyor. Amerika'yı, Fransa'yı, Yunanistan'ı falan çok iyi biliyoruz.

Bunların Türkiye hakkındaki görüşlerini de biliyoruz. Örneğin, Amerika'ya göre Türkiye kendi bütünlüğünü korumak için terörle mücadele ederken Amerika'nın güvenliğini tehdit ediyormuş. Ve mesela Fransa, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki çıkarlarını korumak için Libya'yla yaptığı işbirliğini tehdit olarak görüyor. Bütün bunları biliyoruz, başta Cumhurbaşkanı **Erdoğan** olmak üzere Türkiye'yi temsil eden isimlerin bunlara verdikleri cevapları da biliyoruz.

Cumhur İttifakı'nın diğer üyesi **Devlet Bahçeli**'nin bu konuda hiçbir boşluk bırakmadığını da görüyoruz.

BU KEPAZELİK ÇOK SIKTI

Fakat Türkiye'deki "**Millet İtilafı**"nın sözcülerinden bu gibi konularda çıt çıkmıyor. Amerika'yı haklı buldukları, Fransa'yı sevdikleri, Yunanistan ile flört ettikleri apaçık ortada.

12.10.2021

Bu durumda yapılan işe "**siyaset**" değil "**itilafçılık**" denmez mi? Yani Kurtuluş Savaşı'nın karanlık günlerindeki kötü aktörlerin, günümüze muhalefet olarak yeniden getirilmesi kabul edilebilir mi?

Diyoruz ki, artık bu kepazelik gerçekten can sıkmaya başladı.

Türk siyasetçisi, Türkiye'nin haklarını koruyan, Türkiye'ye karşı dil uzatanlara hadlerini bildiren kişi olmalıdır.

Ama mesela **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun **Biden** hakkındaki, **Meral Akşener**'in FETÖ hakkındaki gerçek düşüncelerini bilmiyoruz.

Fatih Altaylı

Sübvansiyon devrine dönüş

Birkaç yıl önce dünyanın en pahalı akaryakıtını satın alıyorduk bayilerdeki pompalardan.

Şaka yapmıyorum en pahalı.

2006 yılında 1 litre mazotun fiyatı 2,26 TL idi.

Dolar kuru ise 1,35 TL.

Bir litre mazotun dolar cinsinden ederi 1,6 dolardı.

2012 yılında bir litre mazotun fiyatı 4,5 TL olmuştu. Dolar kuru ise 1,35 TL idi.

Mazotun litresine tam tamına 2,47 dolar ödüyorduk.

Bu dünyanın en pahalı akaryakıtı idi.

Aradan 10 yıla yakın bir zaman geçti.

Bugün mazotun litre fiyatı hemen hemen 7,52 TL.

Dolar kuru ise 8,95. Mazotun litre fiyatı da haliyle 1 doların altında. 0,83 cent.

Bir zamanlar Avrupa'nın en pahalı akaryakıtını satan ülke, ekonomisi o güne oranla çok daha kötüye gittiği halde bugün akaryakıtı en ucuz satan ülke haline geldi.

Şaka yapmıyorum.

Gerçekten petrol üreten birkaç körfez ülke dışında en ucuz.

Peki niye!

Çünkü devlet akaryakıttan alınan vergiyi giderek geriye çekti.

Dolar arttıkça, vergi geriledi.

Bunun adı "subvansiyondur".

12.10.2021

Geçmişte de yapıldı. 1970'lerde de, üstelik de dünya petrol krizi ile sarsılırken Türkiye'de akaryakıt göreceli olarak ucuzdu.

Devlet akaryakıtı maliyetin altında bir bedele satışa sunuyordu.

Satılan her litre akaryakıtta devlet cebinize bir miktar para koymuş oluyordu.

Sürdürülebilir bir şey olmadığı için sürdürülemedi zaten.

1980'de çok büyük zamlarla makas kapatıldı.

Görünen o ki, "Yeni Türkiye, Yeni Türkiye" derken en eski Türkiye'ye, en sorunlu dönemlere gerisin geri dönüyoruz

O gün sürdürülebilir olmayanın, bugün de sürdürülebilir olmadığı aşikar.

Ancak belli ki, iktidar bunu sürdürmek istiyor.

Çünkü akaryakıtta yapılacak zammın zaten fırlamış gitmiş; fiyatları daha da uçuracağını, zaten yükselmekte olan enflasyona turbo etkisi yapacağını biliyor.

Bu yüzden de vergiden vazgeçerek enflasyonu tutmaya çalışıyor.

Beyhude bir uğraş ama deniyorlar.

Peki nereye kadar tutabilir!

Muhtemelen 2023'e ya da seçime kadar tutmak isteyecektir.

Tutabilir mi!

Belki tutabilir.

Ama bu tam anlamıyla kanseri ağrı kesici ile tedavi etmek gibidir.

Ağrısı yok diye mutlu olursunuz.

Ama sonunda tedavi edilmeyen hastayı kaybedersiniz!

Burada hasta olan ülke ekonomisidir.

Kaybedilecek olanın ne olduğunu da siz daha iyi bilirsiniz!

Paran var mı derdin var:))))

Son duyduğum dedikodu beni çok eğlendirdi.

Memleketin halini anlatmak açısından da hoş bir örnek.

Bir süreden beri kredi borçlarının ertelenmesi ve yeniden yapılandırılması için bankalarla pazarlıkta olan bir işadamı var.

Bilinen, tanınan bir iş adamı.

AK Parti döneminde yıldızı parlamış gibi görünen gruplardan birinin sahibi.

Bu “Patron” bankalarla pazarlığı sürerken, görüşmekte olduğu bankalara bir mektup yazarak, kredi ödemeleri nedeniyle nakit akış sorunu yaşadığını, kendi geçimini sağlamakta zorlandığını bu yüzden de “şahsi masrafları” için de bankalar tarafından bir fon yaratılmasını talep etmiş.

Mektubu okuyan banka yöneticilerinin gözleri yerinden çıkmış.

Çünkü işadamı bankalardan özel uçağının giderlerini de talep ediyormuş.

Yaklaşık 30-35 milyon dolarlık iş jetinin bakım, sigorta, personel ve yakıt giderlerinin de alacaklı bankalar tarafından karşılanmasını istemiş.

Tabii bankacılar bu talepleri tebessümle karşılamışlar ve yanıt bile vermemişler.

Yani diyeceğim o ki, sevgili okurlar siz de kendinizinkini dert zannediyorsunuz.

Bakın insanların ne büyük dertleri var.

Kırsalda aşı nasıl yürüyor!

En son babalar duyar derler ya.

Bazen de en son en yetkili kişiler duyar.

Çünkü aksaklığın ya da sorunun tepeye aksettirilmemesi Türkiye’nin yalakalık geleneğinin bir parçasıdır.

Bu yüzden belki de, aşağıda okuyacağınız “hekim mektubu” Sağlık Bakanlığı’nın en üst kademesi tarafından bilinmeyen bir durumu ortaya koyacaktır:

“Sayın Altaylı;

Ben Sağlık Bakanlığı Taşra teşkilatında, batıdaki bir ilimize bağlı merkez ilçe Sağlık Müdürlüğünde çalışan bir Hekimim. Çalıştığım kurum ilçe Sağlık Müdürlüğü dolayısıyla aktif olarak yaptığımız en önemli iş; filyasyon ve aşılama.

Her iki faaliyette de maalesef işler tam manasıyla şirazesinden kaymış durumda.

Aşı çadırları vb. faaliyetlerde kötü planlama yüzünden köylere giden aşılar, aşı nakil kaplarında 8-10 saat, bazen daha uzun bekleyip, tüketilemediği için tekrar aşı dolabına geri giriyor. Aynı aşılar ertesi gün başka bir aşı çadırında 8-10 saat bekleyip yine geri geliyor. Aşı nakil kaplarında bulunan buz akülerini düzenli olarak

değiştirmenize rağmen aynı flakon 3-4 defa dolaba girdiğİ için soğuk zincir bozuluyor. Bu durum, aşının etkinliğini ciddi oranda düşürüyor. Çok aşı yapalım, oranımızı mevcut şartlar altında maksimuma yükseltelim, buna kimsenin itirazı yok fakat bunu efektif ve şu an olduğı gibi plansız yaparsak, yüzde 70 aşı oranlarına ulaşsak bile vaka ve ölüm sayılarımız maalesef azalmayacak. Aşılama faaliyetlerinin başladığı ilk günlerde, aşılarda çalkalanmaması, fazla hareket ettirilmemesi konularında Bakanlık tarafından uyarılmıştık. Fakat mevcut durumda bu kurala da riayet edilmesi çok mümkün değıl. Köy yolları berbat ve bu aşılarda günde 4-5 köy geziyor. Ben kucağıma alıp taşıyorum fakat aracın bagaj kısmına atıp götüreren onlarca meslektaşımı gördüm. Bu iki durum sadece ilk etapta belirtmek istediğim konular. Filyasyon ise ayrı bir başlık ve orada da bundan daha beter sıkıntılar var. (Dilerseniz seve seve yazarım).

Aşı konusunda hassasiyetinizi biliyor ve okuyorum. Bu nedenle bu konuyu sizinle paylaşmak istedim.

Saygılarımı sunuyorum.”

NE ZAMAN ADAM OLURUZ?

Benim olsun küçük olsun diyeceğimize bizim olsun büyük olsun diyebildiğimiz zaman.